

การสำรวจพฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา ที่ได้รับการฝึกอบรมจาก
โครงการทดลองจ้างงานผู้บกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล

วิยดารัตน์ ธีรวัชรวิทย์, สค.ม.

กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ สถาบันราชานุกูล

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลและของบุคคลบกพร่องสติปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมปรับตัวทางสังคม

วิธีการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลของบุคคลบกพร่องสติปัญญาที่ได้รับการฝึกอบรมโครงการทดลองจ้างงานผู้บกพร่องสติปัญญา สถาบันราชานุกูล จำนวน 92 ราย เก็บข้อมูลใช้แบบวัดพฤติกรรมปรับตัวทางสังคม ซึ่งแบ่งเป็น 7 ทักษะ คือ ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ทักษะชุมชน ทักษะสื่อความหมาย ทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ทักษะการรับรู้ ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ โดยคำตอบมี 4 ระดับ คือ ทำไม่ได้เลย, ทำได้เองน้อยโดยต้องช่วยมาก, ทำได้เองปานกลางโดยต้องช่วยบ้าง และ ทำได้เองดีมาก วิเคราะห์ข้อมูลใช้การถดถอยพหุคูณ

ผล พฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญาอยู่ในระดับทำตัวเองปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน($\bar{X}=3.24$) โดยทักษะสื่อความหมาย การรับรู้ การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การใช้ชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับทำตัวเองดีมาก($\bar{X}=3.60, 3.40, 3.32, 3.30$) ทักษะวิชาการ อาชีพ และชุมชน อยู่ในระดับทำตัวเองปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน($\bar{X}= 3.17, 3.12, 3.05$) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมมากที่สุด คือ จำนวนปีที่ผู้ช่วยรับการศึกษาค่า(Beta=.2858) รองลงมา คือ จำนวนสมาชิกครอบครัว(Beta= -.2856) สภาพการมีงานทำ(Beta=.2541) ระดับเชาวน์ปัญญา(Beta=.1925) และรายได้พอใช้(Beta=.1717) ซึ่งร่วมกันทำนายพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมได้ร้อยละ43.0 (p< 001)

สรุป พฤติกรรมปรับตัวทางสังคมด้านทักษะชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ จำนวนปีที่ผู้ช่วยรับการศึกษามีผลทางบวกต่อพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมมากที่สุด รองลงมา จำนวนสมาชิกครอบครัวมีผลทางลบ สภาพการมีงานทำ ระดับเชาวน์ปัญญา และรายได้พอใช้มีผลทางบวก

คำสำคัญ: พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม บุคคลบกพร่องทางสติปัญญา

ติดต่อผู้นิพนธ์: วิยดารัตน์ ธีรวัชรวิทย์; e-mail: lawanrat_55@hotmail.com

Survey of Social Adaptive Behaviors of People with Intellectual Disabilities After Attending The Rajanukul Institute's Job Training Project.

Wiyadarat Teeraworrawach. M.A.
Social work section. Rajanukul Institute

Abstract

Objective: The study aimed to examine demographic factors of caregivers and intellectual disability persons which were predictable factors of social adaptive behaviors.

Methods: The samples consisted of 92 caregivers of intellectual disability persons after attending the Rajanukul Institute's job training project. The instrument was the Social Adaptive Behaviors Scales which consists of 7 aspects such as daily living skills, community skills, expressive language skills, interpersonal relationship skills, receptive language skills, functional academics skills and vocational skills and the answers consists of 4 choices ie. unable to do by yourself., few able to do by yourself and need a great supports, moderate able to do by yourself and need a little supports and strongest able to do by yourself. Data was analyzed in terms of Multiple Regression.

Results: The results showed that the social adaptive behavior was moderate able to do by yourself and need a little supports. ($\bar{X}=3.24$) The expressive language skills, receptive language skills, interpersonal relationship skills, daily living skills were strongest able to do by yourself. ($\bar{X}=3.60, 3.40, 3.32, 3.30$) The functional academics skills, vocational skills and community skills were moderate able to do by yourself and need a little supports. ($\bar{X}= 3.17, 3.12, 3.05$) The duration of education (Beta=.2858), number of family members (Beta=-.2856), getting a job (Beta=.2541), intellectual quotient level (Beta=.1925) and the sufficient income for expenses (Beta=.1717) were significant predictors of the social adaptive behaviors respectively. The model accounted for 43.0% of the variance in the social adaptive behaviors which was statistically significance. ($R^2 = .430$ p < .001)

Conclusion: These findings revealed that the community skills' aspect was rather fewest able to do by yourself and need supports. The duration of patients' education was the best predictor of the social adaptive behaviors, followed by number of family members , getting a job, intellectual quotient level and the sufficient incomes for expenses respectively.

Key words: social adaptive behaviors' skills, people with intellectual disabilities

Correspondence author: Wiyadarat Teeraworrawach; e-mail: lawanrat_55@hotmail.com

บทนำ

ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2560¹ พบว่า ประเทศไทยจำนวนผู้พิการ 3.7 ล้านคน โดยประเภทของผู้พิการเป็นผู้พิการที่บกพร่องทางร่างกายจิตใจหรือสติปัญญา มีร้อยละ 4.2 (2.8 ล้านคน) ผู้บกพร่องทางสติปัญญาที่มีขีดความสามารถจำกัดในทักษะด้านต่างๆ และการปรับตัว ดังนั้นจึงไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ส่วนใหญ่ผู้บกพร่องทางสติปัญญาวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ จะขาดโอกาสในการเข้ารับบริการจากสถานพยาบาลและโรงเรียน เมื่อออกจากระบบบริการเหล่านี้แล้ว ผู้บกพร่องทางสติปัญญาจะอยู่บ้าน ขาดการฝึกทักษะต่างๆ มีปัญหาพฤติกรรมและปัญหาทางอารมณ์ นอกจากนี้ยังขาดการดูแลและการกระตุ้นศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จึงอาจส่งผลให้เจ็บป่วยทางจิตเวช ถ้าครอบครัวหรือหน่วยงานได้ฟื้นฟูสมรรถภาพทักษะการปรับตัวทางสังคมและทักษะการทำงาน จะส่งเสริมให้ผู้บกพร่องทางสติปัญญาที่มีศักยภาพมากขึ้น² กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ สถาบันราชานุกูล จึงได้จัดทำโครงการทดลองจ้างงานในกลุ่มบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในปี 2538 ซึ่งผู้บกพร่องทางสติปัญญาฝึกทักษะการปรับตัวทางสังคมและทักษะพื้นฐานการทำงานด้วยการทำงานร่วมกับบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ในสถาบันฯ 1 – 3 ปี และให้บุคลากรหน่วยงานนั้นประเมินผลการทำงาน โดยได้รับค่าตอบแทนเดือนละ 2,200 บาท เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานสถานประกอบการภายนอก/กิจการธุรกิจครอบครัว ตลอดจนมีการติดตามผลการทำงานของผู้บกพร่องทางสติปัญญาที่ผ่านการฝึกอบรมโครงการทดลองจ้างงานฯ เพื่อนำปัญหาและความต้องการของนายจ้างและผู้ปกครองมาปรับปรุงแนวทางในการเตรียมบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาเข้าสู่ตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม สถิติปี 2538 – 2559 พบว่า บุคคลบกพร่องทางสติปัญญาในโครงการทดลองจ้างงานฯ ที่ผ่านการประเมินความพร้อมออกไปทำงานในสถานประกอบการ/กิจการครอบครัว มีเพียงจำนวน 26 คน (ร้อยละ 15.3) จากจำนวนผู้บกพร่องทางสติปัญญาที่สมัครฝึกอบรมและจำหน่ายออกจากโครงการทดลองจ้างงานฯ 118 คน ส่วนใหญ่บุคคลบกพร่องทางสติปัญญา ยังต้องพึ่งพาอาศัยครอบครัวและไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเหมือนคนพิการประเภทอื่นๆ Weiner J.J.³ ศึกษาพบว่า บุคคลบกพร่องทางสติปัญญาในระดับน้อยถึงปานกลางที่ทำงานในสถานประกอบการแบบมีการสนับสนุน มีคุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำงานสำเร็จ (หรืออีกนัยหนึ่งเป็นองค์ประกอบของทักษะการปรับตัวทางสังคม) มากกว่า บุคคลบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่มีการทำงาน ซึ่งทักษะพฤติกรรมปรับตัวทางสังคม⁴ แบ่งออกเป็น 7 ทักษะ คือ ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ทักษะชุมชน ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ทักษะการรับรู้ ทักษะด้านวิชาการ และทักษะด้านอาชีพ ดังนั้นสถานภาพการทำงาน น่าจะมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคม

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยส่วนบุคคลของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ดูแลหลายประการ ได้แก่ ระดับเชาวน์ปัญญา ระยะเวลาการศึกษาของผู้ป่วย ความพอเพียงของการใช้จ่าย จำนวนสมาชิกครอบครัว การมีโรคประจำตัวของผู้ป่วย ซึ่งเป็นปัจจัยที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาด้วย ดังเช่นการศึกษาของ มาเรียม เกาะประเสริฐ⁵ ระดับเชาวน์ปัญญา ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถทางการเรียนในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมปรับตัวของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา ชื่นฤดี แก้วบุตร⁶ จำนวนครั้งของอาการชัก ซึ่งอีกนัยหนึ่งระดับ

ความรุนแรงของโรค มีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนรายได้ครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบ กับความพร่องของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคซ้ก ซึ่งจะส่งผลต่อปัญหาสุขภาพและบั้นทอนความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆของบุตรป่วยลดน้อยลง สมศรี แสงสว่างชัย⁷ มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ซึ่งมีลักษณะครอบครัวขยาย มีการปรับตัวบทบาทการเป็นมารดาด้านความสามารถรับผิดชอบต่ออนาคตบุตร น้อยกว่า มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ซึ่งมีลักษณะครอบครัวเดี่ยว ทำให้ความสามารถการดูแลเอาใจใส่ฝึกฝนพหูสมรรถภาพบุตรป่วยลดลง จะส่งผลให้การปรับตัวทางสังคมของบุตรป่วยลดน้อยลงด้วย ดังนั้นการศึกษัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญา⁸ เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมทักษะการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญาวัยรุ่นตอนปลาย/วัยผู้ใหญ่ ในโครงการทดลองจ้างงานฯ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมบุคคลบกพร่องสติปัญญาเข้าสู่ตลาดแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์

.เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอำนาจการทำนายระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลและของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีต่อพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา

วิธีการ

กลุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร คือ ผู้ดูแลบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาที่ผ่านการฝึกอบรมโครงการทดลองจ้างงานฯ สถาบันราชานุกูล ตั้งแต่ ปี 2538 – 2559 จำนวน 118 คน เก็บข้อมูลใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ให้กลุ่มตัวอย่างในช่วงเดือนสิงหาคม–ตุลาคม 2561 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนที่สมบูรณ์ 92 ราย (ร้อยละ 77.97)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1.แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ดูแล
- 2.แบบวัดพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา ผู้วิจัยใช้แบบวัดทักษะทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญาที่พัฒนาโดย ชวลา เขียรธนู และคณะ⁴ ซึ่งได้สร้างขึ้นจากทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางสังคม ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ สังคมสงเคราะห์ และจิตวิทยาคลินิก จำนวน 4 ท่าน และนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลบุคคลบกพร่องสติปัญญาในระดับน้อยซึ่งมีอายุ 15 ปีขึ้นไป ไพลิน คำไพรินทร์⁸ นำแบบวัดนี้มาตรวจความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิอาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4 ท่าน และได้นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลบุคคลบกพร่องสติปัญญาระดับปานกลางซึ่งมีอายุ 18 ปีขึ้นไปหลังการจำหน่ายออกจากสถาบันราชานุกูล 10 ราย ทดสอบความเที่ยงชนิด Cronbach alpha =0.80 ผู้วิจัยนำแบบวัดนี้ ซึ่งประกอบด้วย 7 ทักษะ คือ (1)ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน(การดูแลความสะอาดตนเอง การดูแลสุขภาพ และงานบ้าน) 16 ข้อ , (2)ทักษะชุมชน(การเดินทาง การจัดการและใช้จ่ายเงิน การใช้บริการสาธารณสุขไปทอด การใช้เวลาว่าง) 20 ข้อ, (3)ทักษะการสื่อความหมาย(การพูด การเล่าเรื่อง) 9 ข้อ, (4)ทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น(การสนทนาพูดโต้ตอบเหมาะสม ควบคุมอารมณ์โกรธ) 21 ข้อ, (5)ทักษะการรับรู้(การทำตามคำสั่ง/คำแนะนำที่บอกและเขียน) 5 ข้อ , (6)ทักษะด้านวิชาการ(การเขียน

การอ่าน ความเข้าใจเรื่องเวลาและเงิน) 23 ข้อ,และ(7)ทักษะด้านอาชีพ(ความสามารถและนิสัยการทำงานที่ดี) 7 ข้อ รวม 101 ข้อ โดยปรับลักษณะคำตอบเป็นมาตรฐานค่า 4 ระดับ คือ ทำไม่ได้เลย=1 , ทำได้เองน้อยโดยต้องช่วยเกือบทุกขั้นตอน=2 ,ทำได้เองปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน=3, ทำได้เองดีมาก=4 แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ดูแลบุคคลบกพร่องสติปัญญาที่คล้ายกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย และทดสอบความเที่ยงชนิดCronbach alpha=0.86 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1.00–1.75=ทำไม่ได้เลย, 1.76–2.50=ทำได้เองน้อยโดยต้องช่วยเกือบทุกขั้นตอน, 2.51–3.25=ทำได้เองปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน,3.26-4.00=ทำได้เองดีมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบความสัมพันธ์และอิทธิพลการทำนายของปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลและของบุคคลบกพร่องสติปัญญากับพฤติกรรมปรับตัวทางสังคม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการถดถอยพหุคูณ

ผล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแล เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.6 อายุ 51-82 ปีร้อยละ 86.9 (อายุเฉลี่ย 60.8 ปี) เป็นมารดาบิดาร้อยละ 78.3 สถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 65.2 ที่อยู่อาศัย กรุงเทพมหานคร/ปริมณฑล ร้อยละ 96.7 จำนวนปีที่ผู้ดูแลได้รับการศึกษาเฉลี่ย 11.8 ปี(เท่ากับระดับมัธยมปลาย) ไม่ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน/พ่อบ้านร้อยละ 30.4 รองลงมาค้าขายร้อยละ 26.0 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจร้อยละ 22.8 รับจ้างร้อยละ 19.6 ค่ามัธยฐานรายได้ครอบครัวเฉลี่ยเดือนละ 27,500 บาท รายได้พอใช้ร้อยละ 79.3 จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.0 คน

ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา เป็นเพศชายร้อยละ 77.2 อายุ 20- 40 ปีร้อยละ 77.2 (อายุเฉลี่ย 33.0 ปี) บกพร่องสติปัญญาระดับน้อยร้อยละ 64.1,ระดับปานกลางร้อยละ 22.8,ระดับความรุนแรง/ปัญญาที่ร้อยละ 12.0 ,เซาวน์ปัญญาปกติร้อยละ 1.1 , ภาวะมีโรคประจำตัวร้อยละ 64.1 ได้แก่ ปัญหาอากรมณ์พฤติกรรมร้อยละ 33.7, บกพร่องการพูดร้อยละ 29.3, ปัญหาสุขภาพทางกายร้อยละ 22.8, อาการชักร้อยละ 14.1,โรคไตรอยด์ร้อยละ 9.8, อาการจิตเวชร้อยละ 9.8,บกพร่องร่างกายร้อยละ 8.7,บกพร่องสายตาร้อยละ 8.7,บกพร่องการได้ยินร้อยละ 3.3 จำนวนปีที่ผู้ป่วยได้รับการศึกษาเฉลี่ย 8.4 ปี(เท่ากับระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2) สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนปกติที่มีชั้นเรียนพิเศษ/โรงเรียนการศึกษาพิเศษร้อยละ 65.2 สถานศึกษาปกติ/การศึกษานอกโรงเรียนร้อยละ 32.6 บุคคลบกพร่องทางสติปัญญาทำงานหน่วยงานบริษัท/สถานประกอบการ/หน่วยงานสาธารณสุขประโยชน์ร้อยละ 42.4, รองลงมา ไม่ได้ทำงาน(อยู่บ้าน ช่วยงานบ้าน)ร้อยละ 36.9, ช่วยกิจการครอบครัวร้อยละ 14.1, รับจ้างทั่วไปร้อยละ 3.3, ลูกจ้างหน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจร้อยละ 2.2 และ ค้าขายร้อยละ 1.1 ตำแหน่ง/ลักษณะงาน ได้แก่ งานทำความสะอาด/ล้างภาชนะเครื่องมืออุปกรณ์/เสิร์ฟและช่วยประกอบอาหาร เครื่องดื่ม/จัดวางสินค้า/เช็คลังสต็อกสินค้าร้อยละ 41.4, รองลงมา งานธุรการ/ถ่ายเอกสาร/จัดห้องประชุม/เฝ้าสำนักงานร้อยละ 39.0, ผลิต/ขาย/ติดตั้งเกอ์/บรรจุpackสินค้า/ยกของร้อยละ 14.7, งานทั่วไปร้อยละ 4.9 สาเหตุที่บุคคลบกพร่องสติปัญญาลาออกจากงาน ส่วนใหญ่มีปัญหาการทำงานร้อยละ 50 รองลงมา ปัญหาอากรมณ์พฤติกรรมร้อยละ 35.0 ปัญหาการเดินทางร้อยละ 25 ปัญหาสุขภาพร้อยละ 15 ปัญหาการพูดสื่อสารร้อยละ 15 หน่วยงานยกเลิกการรับคนพิการทำงานร้อยละ 15 และ ปัญหาอาการจิตเวชร้อยละ 10

พฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาอยู่ในระดับทำได้เองปานกลาง โดยต้องช่วยบางขั้นตอน($\bar{X}=3.24$) เมื่อจำแนกรายด้านทักษะ รายด้านทักษะที่มากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะการสื่อความหมาย, ทักษะการรับรู้, ทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และ ทักษะการใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในระดับทำได้เองดีมาก ($\bar{X}=3.60, 3.40, 3.32, 3.30$ ตามลำดับ) ส่วนรายด้านทักษะที่น้อยที่สุด 3 อันดับท้าย ได้แก่ ทักษะชุมชน, ทักษะด้านอาชีพ และทักษะด้านวิชาการ ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เองปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน($\bar{X}= 3.05, 3.12, 3.17$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อสูงสุด 21 อันดับแรก ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เองดีมาก คือ บอกชื่อ-นามสกุล, บอกชื่อคนในครอบครัว/คนคุ้นเคย, พูดเป็นประโยคได้, ใช้ห้องน้ำอย่างเหมาะสม, เขียนชื่อ-นามสกุล, ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ตนชอบคนเดียวที่บ้าน, ปฏิบัติตามคำสั่ง 2 อย่าง, ใช้บันไดเลื่อนขึ้น-ลง, บอกวันเดือนปีเกิด, พูด 2 คำต่อกันหรือเป็นวลี, อาบน้ำเป็นประจำ, แปรงฟันเป็นประจำ, เป็นมิตรกับผู้อื่นได้ทั้งเพศชาย-หญิง, บอกชื่อวันใน 1 สัปดาห์, สระผมเป็นประจำ, นั่งร่วมกับผู้อื่นได้เหมาะสม, อ่านและปฏิบัติตามป้ายคำที่ติดไว้เหมาะสม, ดูปฏิทินวันที่เดือนปี.ศ.เป็น, รู้จักรอคิว, ยืมของแล้วรู้จักคืน, และ รู้จักบอกผู้อื่นว่าจะไปไหน ($\bar{X}= 3.88, 3.86, 3.79, 3.77, 3.77, 3.74, 3.72, 3.68, 3.67, 3.66, 3.65, 3.65, 3.65, 3.64, 3.62, 3.62, 3.60, 3.58, 3.54, 3.53, 3.51$ ตามลำดับ) ส่วนรายข้อต่ำสุด 21 อันดับท้าย คือ ไปดูหนังที่โรงภาพยนตร์ และ ผากและถอนเงินจากบัญชีธนาคาร ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เองน้อยต้องช่วยเกือบทุกขั้นตอน สำหรับ การใช้บริการจากตู้อัตโนมัติ, รู้จักเก็บออมเงิน, รู้จักเปรียบเทียบราคาของ, เขียนจดหมายสั้นๆ, ใช้บริการออกกำลังกายที่สนามกีฬา/สระว่ายน้ำ สวนสาธารณะ, รู้จักชวนเพื่อนคนในครอบครัวไปดูภาพยนตร์/ศูนย์การค้า, ล้างห้องน้ำ, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์ ทั่วไป, ยุติการสนทนาได้เหมาะสม, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์ อันตราย, เมื่อมีปัญหาการทำงานรู้จักขอคำปรึกษา, อ่านและเข้าใจความหมายหนังสือพิมพ์, อ่านเข้าใจป้ายสัญลักษณ์หวัะกะโหลกไขว้, ควบคุมอารมณ์โกรธหรือความไม่พอใจ เมื่อได้รับการปฏิเสธ, เปลี่ยนผ้าปูที่นอนปลอกหมอน, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์กาชาดบนสลากยา, ซักผ้าด้วยมือ/เครื่องได้สะอาด, บวกลบเลขง่าย ๆ ตั้งแต่ 2 หลักหรือมากกว่าได้, เดินทางโดยสารรถเมล์ไปสถานที่คุ้นเคย(ต้องต่อรถ) ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เองอย่างปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน($\bar{X}=2.37, 2.48, 2.52, 2.62, 2.63, 2.67, 2.71, 2.74, 2.79, 2.80, 2.83, 2.84, 2.84, 2.85, 2.86, 2.87, 2.88, 2.89, 2.92, 2.95, 2.97$ ตามลำดับ) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)ของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคมโดยรวม รายด้านทักษะ 7 ทักษะ และจำแนกตามรายข้ออันดับสูงสุด-ต่ำสุด ($n = 92$)

พฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคม	ทักษะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
พฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคมโดยรวม	-	3.24	0.52	กลาง	-
3.ทักษะการสื่อความหมาย(expressive language skills) = EL	-	3.60	0.43	มาก	-
5.ทักษะการรับรู้(receptive language skills)= RL	-	3.40	0.62	มาก	-
4.ทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น(interpersonal relationship skills) = IR	-	3.32	0.54	มาก	-
1.ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน(daily living skills) = ADL	-	3.30	0.51	มาก	-
6.ทักษะด้านวิชาการ(functional academics skills) = ACA	-	3.17	0.74	กลาง	-
7.ทักษะด้านอาชีพ(vocational skills)= VOC	-	3.12	0.67	กลาง	-
2.ทักษะชุมชน(community awareness skills) = CTY	-	3.05	0.65	กลาง	-

41.บอกชื่อ-นามสกุล ชื่อเล่น ของตนเอง	EL	3.88	0.36	มาก	1	
42.บอกชื่อคนในครอบครัว/คนคุ้นเคย (พ่อแม่พี่น้องญาติ)	EL	3.86	0.38	มาก	2	
37.พูดเป็นประโยคได้	EL	3.79	0.46	มาก	3	
5.ใช้ห้องน้ำได้อย่างเหมาะสม (ล้าง/เช็ดกัน ล้างมือ ราดน้ำ/กดชักโครก)	ADL	3.77	0.45	มาก	4	
72.เขียนชื่อ-นามสกุล ของตนเอง	ACA	3.77	0.61	มาก	4	
36.ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ตนเองชอบคนเดียวที่บ้าน เช่น ดูทีวี ฟังวิทยุ	CTY	3.74	0.63	มาก	5	
69.ปฏิบัติตามคำสั่ง 2 อย่าง เช่น ขึ้นไปปิดไฟ แล้วลงมาข้างล่าง	RL	3.72	0.56	มาก	6	
33. ใช้บันไดเลื่อน ขึ้น – ลง	CTY	3.68	0.57	มาก	7	
43.บอก วัน เดือน ปีเกิดของตนเอง	EL	3.67	0.65	มาก	8	
38.พูด 2 คำต่อกัน หรือเป็นวลี	EL	3.66	0.63	มาก	9	
1.อาบน้ำเป็นประจำ	ADL	3.65	0.54	มาก	10	
3.แปรงฟันเป็นประจำและเหมาะสม	ADL	3.65	0.54	มาก	10	
64.เป็นมิตรกับผู้อื่นได้ทั้งเพศชาย-หญิง	IR	3.65	0.62	มาก	10	
90.บอกชื่อวันใน 1 สัปดาห์	ACA	3.64	0.70	มาก	11	
2.สระผมเป็นประจำและเหมาะสม	ADL	3.62	0.57	มาก	12	
65.นั่งร่วมกับผู้อื่นได้เหมาะสม เช่น ร้านอาหาร รถเมล์	IR	3.62	0.61	มาก	12	
พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม		ทักษะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
71.อ่านและปฏิบัติตามป้ายคำที่ติดไว้อย่างเหมาะสม เช่น ทางออก ทางเข้า เปิด ปิด ผู้ชาย ผู้หญิง	RL	3.60	0.73	มาก	13	
88.ดูปฏิทิน วันที่ เดือน ปีพ.ศ. เป็น	ACA	3.58	0.77	มาก	14	
54.รู้จักคิวของตน เข้าแถวรอตามลำดับ	IR	3.54	0.70	มาก	15	
57.ยิ้มของแล้วรู้จักคืน	IR	3.53	0.69	มาก	16	
58.รู้จักบอกผู้อื่นที่อยู่ด้วยว่า จะไปไหน	IR	3.51	0.69	มาก	17	
40.เล่าเรื่องได้ เช่น เหตุการณ์ง่ายๆ	EL	3.50	0.66	มาก	18	
39.รู้จักขอความช่วยเหลือ หรือ คำแนะนำ	EL	3.50	0.72	มาก	18	
27.รับโทรศัพท์ และนำข้อความต่างๆไปบอกได้	CTY	3.49	0.79	มาก	19	
25.สั่งอาหาร และจ่ายค่าอาหารได้	CTY	3.48	0.82	มาก	20	
56.ไม่หยิบของผู้อื่น โดยไม่ขออนุญาต	IR	3.46	0.75	มาก	21	
16.เทขยะ	ADL	3.46	0.78	มาก	21	
62.รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น	IR	3.45	0.70	มาก	22	
26.การใช้โทรศัพท์ที่บ้าน/ใช้โทรศัพท์มือถือ ติดต่อกับผู้อื่น	CTY	3.45	0.87	มาก	22	
44.บอกที่อยู่ที่เหมาะสม	EL	3.43	0.84	มาก	23	
48.รู้จักกล่าวคำ ขอบคุณ	IR	3.42	0.72	มาก	24	
9.รู้ว่าตนเองป่วย และสามารถบอกอาการได้	ADL	3.42	0.75	มาก	24	
7.เลือกเสื้อผ้าได้เหมาะสมกับสภาพอากาศและกาลเทศะ	ADL	3.39	0.59	มาก	25	
55.ไม่ทำเสียงดัง เมื่อมีใครนอนหรือทำงาน	IR	3.39	0.66	มาก	25	
47.รู้จักกล่าวคำ ขอโทษ	IR	3.39	0.76	มาก	25	
46.ทักทายคนรู้จักได้เหมาะสม	IR	3.39	0.77	มาก	25	
87.บอกเวลาเป็นชั่วโมง	ACA	3.39	0.88	มาก	25	
89.บอกชื่อเดือน 12 เดือน	ACA	3.39	0.90	มาก	25	
70.อ่านและทำตามคำสั่งได้ 1 คำสั่ง เช่น เขย่าก่อนเปิด ตัดตามเส้นประ	RL	3.38	0.88	มาก	26	
63.รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นได้เหมาะสม	IR	3.37	0.72	มาก	27	
59.รู้จักมาตามเวลานัดหมายได้ตรงเวลา	IR	3.37	0.77	มาก	27	
6.ดูแลตัวเองระหว่างมีประจำเดือน (เปลี่ยนและทิ้งผ้าอนามัยได้อย่างเหมาะสม)/โกน	ADL	3.32	0.81	มาก	28	

หมวดได้ เมื่อถึงเวลา)					
18.ปฏิบัติตนได้เหมาะสมขณะอยู่บนรถเมล์ เช่น รู้จักหาที่เกาะ ที่นั่ง จ่ายค่าโดยสาร	CTY	3.32	0.96	มาก	28
83.อ่านและรู้ความหมายป้าย/สัญลักษณ์ ห้ามสูบบุหรี่	ACA	3.30	0.96	มาก	29
76.อ่านและรู้ความหมายป้าย/สัญลักษณ์ ทางม้าลาย	ACA	3.30	0.98	มาก	29
15.ล้างเช็ด เก็บงานได้เหมาะสม	ADL	3.29	0.85	มาก	30
19.ปฏิบัติตามสัญญาณไฟจราจร ขณะข้ามถนน	CTY	3.29	0.92	มาก	30
28.ใช้ลิฟท์ได้ (เรียกลิฟท์ และกดปุ่มเลือกชั้นได้)	CTY	3.28	0.10	มาก	31
66.สามารถพูดโต้ตอบกับคนแปลกหน้า	IR	3.28	0.76	มาก	31
96.รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น พูดคุย ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน	VOC	3.28	0.76	มาก	31
61.รู้จักให้อภัย	IR	3.25	0.77	กลาง	32
92.การนับและเข้าใจจำนวนสิ่งของถึง 20 หรือมากกว่า	ACA	3.25	0.89	กลาง	32
73.เขียนที่อยู่ที่เหมาะสม	ACA	3.24	0.93	กลาง	33
84.อ่านและรู้ความหมาย ป้าย/สัญลักษณ์ ป้ายราคาสินค้า	ACA	3.24	0.97	กลาง	33
93.การนับและแลกเปลี่ยนเงินในจำนวน 20 บาท ได้หลายวิธี (เหรียญ1บาทกับเหรียญ5 หรือเหรียญ2บาทกับเหรียญ 10)	ACA	3.24	0.97	กลาง	33
86.บอกเวลาเป็นชั่วโมง และนาทีได้	ACA	3.21	0.98	กลาง	34
74.เขียนข้อความง่ายๆตามคำบอก	ACA	3.20	0.10	กลาง	35
พฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคม	ทักษะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
68.จำข้อมูลมาบอกตามสั่ง	RL	3.20	0.77	กลาง	35
94.การนับและแลกเปลี่ยนเงินในจำนวน 10 บาท ได้หลายวิธี (เหรียญ1บาทกับเหรียญ5 หรือเหรียญ1บาทกับเหรียญ2บาท)	ACA	3.20	0.95	กลาง	35
4.ดูแลเล็บมือ เล็บเท้า และตัดเล็บเมื่อถึงเวลาสมควร	ADL	3.18	0.89	กลาง	36
49.รู้จักฟังคนอื่นพูด ไม่สอดแทรก	IR	3.18	0.89	กลาง	36
14.ตากและคลี่ผ้าได้อย่างเรียบร้อย	ADL	3.17	0.83	กลาง	37
77.อ่านและรู้ความหมายป้าย/สัญลักษณ์ลูกศรบอกทิศทาง	ACA	3.17	0.95	กลาง	37
99.ทำงานได้เรียบร้อย	VOC	3.15	0.78	กลาง	38
10.การทำความสะอาดบ้าน เช่น กวาดและถูห้อง	ADL	3.15	0.80	กลาง	38
95.ทำงานเสร็จทันเวลา	VOC	3.15	0.85	กลาง	38
98.มีความอดทนในการทำงานซ้ำๆ	VOC	3.15	0.86	กลาง	38
31.ไปซื้อของที่ร้านค้า/ศูนย์การค้า	CTY	3.14	1.00	กลาง	39
97.รู้จักระมัดระวังการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ในการทำงาน	VOC	3.13	0.79	กลาง	40
45.บอกทิศทางกับผู้อื่นได้ (เช่น เลี้ยวซ้าย เมื่อถึงทางแยก)	EL	3.12	0.86	กลาง	41
100.การทำงานโดยไม่มีผู้ดูแล	VOC	3.12	0.91	กลาง	41
8.จัดการกับอาการบาดเจ็บง่ายๆได้ เช่น หกล้ม มีดบาด	ADL	3.11	0.75	กลาง	42
67.จดจำและปฏิบัติตามขั้นตอนของคำสั่ง/คำแนะนำได้ เช่น ทิศทางไปยังสถานที่หนึ่ง ตำราทำกับข้าวง่ายๆ	RL	3.10	0.88	กลาง	43
35.ทำกิจกรรมง่ายๆร่วมกับคนในครอบครัว เพื่อน เช่น เล่นเกมส์ เล่นกีฬา ทำอาหารรับประทานด้วยกัน	CTY	3.08	1.01	กลาง	44
50.ริเริ่มการสนทนาในหัวข้อที่คนอื่นสนใจ เช่น รายการทีวี	IR	3.07	0.90	กลาง	45
24.รู้ว่าเมื่อไร จะต้องได้เงินทอน	CTY	3.03	0.99	กลาง	46
52.ละเว้นการถามหรือพูดในสิ่งที่อาจทำให้คนอื่นละอายหรือเจ็บใจ	IR	3.02	0.85	กลาง	47
60.บอกเล็กน้อยได้เหมาะสม	IR	3.02	0.89	กลาง	47
22.ทราบว่ามีเงินพอซื้อของ	CTY	3.02	0.97	กลาง	47
81.อ่านและรู้ความหมายป้าย/สัญลักษณ์ ห้ามผ่าน	ACA	2.99	1.01	กลาง	48
17.เดินทางโดยสารรถเมล์ไปสถานที่คุ้นเคย (ต้องต่อรถ)	CTY	2.97	1.20	กลาง	49

91.บวก ลบ เลขง่าย ๆ ตั้งแต่ 2 หลัก หรือมากกว่าได้	ACA	2.95	0.99	กลาง	50
13.ซักผ้าด้วยมือ/เครื่องได้อย่างเหมาะสมและสะอาด	ADL	2.92	0.89	กลาง	51
78.อ่านและรู้ความหมายป้าย/สัญลักษณ์ ก๊าซดบนสลากยา	ACA	2.89	1.12	กลาง	52
12.เปลี่ยนผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน	ADL	2.88	0.85	กลาง	53
53.ควบคุมอารมณ์โกรธหรือความไม่พอใจ เมื่อได้รับการปฏิเสธ	IR	2.87	0.99	กลาง	54
79.อ่านและรู้ความหมายป้าย/สัญลักษณ์ หัวกะโหลกไขว้	ACA	2.86	1.13	กลาง	55
85.อ่านหนังสือพิมพ์ และรู้เข้าใจความหมาย	ACA	2.85	1.07	กลาง	56
101.เมื่อมีปัญหาในการทำงานรู้จักขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำ	VOC	2.84	0.89	กลาง	57
80.อ่านและรู้ความหมายป้าย/สัญลักษณ์ อันตราย	ACA	2.84	1.05	กลาง	57
51.ยุติการสนทนาได้อย่างเหมาะสม	IR	2.83	0.83	กลาง	58
82.อ่านและรู้ความหมายป้าย/สัญลักษณ์ ไวไฟ	ACA	2.80	1.04	กลาง	59
11.ล้างห้องน้ำ	ADL	2.79	0.87	กลาง	60
34.รู้จักชวนเพื่อน คนในครอบครัว ไปดูภาพยนตร์ ไปศูนย์การค้า	CTY	2.74	1.22	กลาง	61
32.ใช้บริการด้านนอกกำลังกาย/กีฬาที่สนามกีฬา สวนสาธารณะ สระว่ายน้ำ	CTY	2.71	1.13	กลาง	62
75.เขียนจดหมายสั้นๆ	ACA	2.67	1.16	กลาง	63
23.รู้จักเปรียบเทียบราคาของ	CTY	2.63	1.06	กลาง	64
21.รู้จักเก็บออมเงิน	CTY	2.62	1.18	กลาง	65
พฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคม	ทักษะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
29.ใช้บริการจากตู้อัตโนมัติได้ เช่น ตู้เติมเงินมือถือ ตู้หยอดเหรียญซื้อบัตรรถโดยสาร	CTY	2.52	1.18	กลาง	66
20.ฝากและถอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร	CTY	2.48	1.17	น้อย	67
30.ไปดูภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์	CTY	2.37	1.28	น้อย	68

สถานภาพการมีงานทำ ระดับเชาวน์ปัญญา จำนวนปีที่ผู้ป่วยได้รับการศึกษา และรายได้พอใช้ของบุคคลบกพร่องสติปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวก($r=.458, .292, .432, .211$ $p < .001, .01, .001, .05$) ส่วนภาวะมีโรคประจำตัวของผู้ป่วยและจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบ($r=-.211, -.340$ $p < .05, .001$) กับพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา (* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$).

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7
1.สถานภาพการมีงานทำ	1.00						
2จำนวนปีที่ผู้ป่วยศึกษา	.308**	1.00					
3จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-.246*	-.005	1.00				
4ระดับเชาวน์ปัญญา	.141	.217*	-.027	1.00			
5รายได้พอใช้	.110	.146	.082	-.035	1.00		
6ภาวะการมีโรคประจำตัว	-.244*	-.012	.215*	-.101	-.158	1.00	
7ทักษะการปรับตัวทางสังคม	.458***	.432***	-.340***	.292**	.211*	-.211*	1.00

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญามากที่สุด คือ จำนวนปีที่ผู้ป่วยได้รับการศึกษา(Beta=.2858) รองลงมา คือ จำนวนสมาชิกในครอบครัว(Beta=-.2856) สถานภาพการมีงานทำ(Beta=.2541) ระดับเชาวน์ปัญญา(Beta=.1925) และรายได้พอใช้(Beta=.1717) ซึ่งร่วมกันทำนายพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาได้ร้อยละ43.0($R^2=.430$ $p.<.001$) สมการทำนายพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ (ตารางที่ 3) พฤติกรรมปรับตัวทางสังคม=.2858 (จำนวนปีที่ผู้ป่วยได้รับการศึกษา) -.2856(จำนวนสมาชิกครอบครัว) + 2541 (สถานภาพการมีงานทำ) + .1925 (ระดับเชาวน์ปัญญา) +1717 (รายได้พอใช้) และมี/ไม่มีเหลือเก็บ)

ตารางที่ 3 การทำนายพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (* $p<0.05$, ** $p<0.01$, *** $p<0.001$)

ตัวแปรที่เข้าสมการตามลำดับ	b	Beta	R	R ²	R ² _{change}	t	P _t
สถานภาพการมีงานทำ	.2735	.2541	.458	.210	.210	2.846**	.006
จำนวนปีที่ผู้ป่วยได้รับการศึกษา	.0403	.2858	.551	.304	.094	3.248**	.002
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-.0842	-.2856	.609	.371	.067	3.370***	.001
ระดับเชาวน์ปัญญา	.0094	.1925	.634	.401	.031	2.294*	.024
รายได้พอใช้	.2203	.1717	.655	.430	.028	2.063*	.042

$R^2 = .430$ ค่าคงที่ a = 2.3566 $F_{(5,86)} = 12.958***$

วิจารณ์

1. พฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญาอยู่ในระดับทำได้เองปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน อาจเนื่องจากบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาที่มีอายุเฉลี่ย 33 ปีซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่บกพร่องทางสติปัญญาขนาดน้อยที่ความสามารถในการปรับตัวเทียบเท่ากับบุคคลปกติอายุ 7-10 ปี ซึ่งสามารถพึ่งตนเองในการดูแลกิจวัตรประจำวันส่วนตัวและการเรียนรู้ปรับตัวเบื้องต้นได้ ผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นมารดาบิดาญาติพี่น้อง สถานภาพสมรสคู่ สมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน มีอายุเฉลี่ย 61 ปีที่อยู่ในวัยสูงอายุซึ่งจะมีปัญหาสุขภาพทั้งของตนเองคู่สมรสและญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว มีรายได้พอใช้ ผู้ดูแลต้องรับภาระดูแลบุตรบกพร่องสติปัญญาที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่เป็นเวลายาวนานต่อเนื่อง ดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่ของตนเองคู่สมรสญาติผู้ใหญ่และสมาชิกอื่นๆในครอบครัว รวมทั้งมุ่งสนใจกับการทำงานหารายได้ให้พอใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาและมีรายได้จำกัดที่ใช้ดูแลเอาใจใส่ฝึกฟื้นฟูสมรรถภาพบุตรป่วย ส่งผลให้ทักษะการปรับตัวทางสังคมของบุตรบกพร่องสติปัญญาวัยผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของไพลิน คำไพรินทร์^๑ ทักษะการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญาหลังจำหน่ายออกจากสถาบันราชานุกูล อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกรายด้านทักษะของการปรับตัวทางสังคม รายด้านทักษะที่มากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะการสื่อความหมาย, ทักษะการรับรู้, ทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และ ทักษะการใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในระดับทำได้เองดีมาก ส่วนรายด้านทักษะที่น้อยที่สุด 3 อันดับท้าย ได้แก่ ทักษะชุมชน, ทักษะด้านอาชีพ และทักษะด้านวิชาการ ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เองปานกลางโดยต้องช่วยบาง

ขั้นตอน เมื่อพิจารณารายชื่อสูงสุด 21 อันดับแรก ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เองดีมาก คือ บอกชื่อนามสกุล, บอกชื่อคนในครอบครัว/คนคุ้นเคย, พูดเป็นประโยคได้, ใช้ห้องน้ำได้เหมาะสม, เขียนชื่อนามสกุล, ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ตนชอบคนเดียวที่บ้าน, ปฏิบัติตามคำสั่ง 2 อย่าง, ใช้บันไดเลื่อนขึ้น-ลง, บอกวันเดือนปีเกิด, พูด 2 คำต่อกันหรือเป็นวลี, อาบน้ำเป็นประจำ, แปรงฟันเป็นประจำ, เป็นมิตรกับผู้อื่นได้ทั้งเพศชาย-หญิง, บอกชื่อวันใน 1 สัปดาห์, สระผมเป็นประจำ, นั่งรวมกับผู้อื่นได้เหมาะสม, อ่านและปฏิบัติตามป้ายคำที่ติดไว้อย่างเหมาะสม, ดูปฏิทินวันที่เดือนปีพ.ศ.เป็น, รู้จักรอคิว, ยืมของแล้วรู้จักคืน และ รู้จักบอกผู้อื่นว่าจะไปไหน ส่วนรายชื่อที่ต่ำสุด 21 อันดับท้าย คือ ไปดูหนังที่โรงภาพยนตร์ และ ผากและถอนเงินจากบัญชีธนาคาร ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เองน้อยโดยต้องช่วยเหลือทุกขั้นตอน

สำหรับการใช้บริการจากตู้อัตโนมัติ, รู้จักเก็บออมเงิน, รู้จักเปรียบเทียบราคาของ, เขียนจดหมายสั้นๆ, ใช้บริการออกกำลังกายที่สนามกีฬา/สระว่ายน้ำ สวนสาธารณะ, รู้จักชวนเพื่อนคนในครอบครัวไปดูภาพยนตร์/ศูนย์การค้า, ล้างห้องน้ำ, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์ ไฟฟ้า, ยุติการสนทนาได้อย่างเหมาะสม, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์อันตราย, เมื่อมีปัญหาการทำงานรู้จักขอคำปรึกษา, อ่านเข้าใจความหมายหนังสือพิมพ์, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์หัวกะโหลกไขว้, **ควบคุมอารมณ์โกรธหรือความไม่พอใจ เมื่อได้รับการปฏิเสธ**, เปลี่ยนผ้าปูที่นอนปลอกหมอน, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์กาชาดบนสลากยา, ซักผ้าด้วยมือ/เครื่องได้สะอาด, บวกลบเลขง่ายๆตั้งแต่ 2 หลักหรือมากกว่าได้, เดินทางโดยสารรถเมล์ไปสถานที่คุ้นเคย(ต้องต่อรถ) ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เองปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน

ทั้งนี้เนื่องจากทักษะการสื่อความหมาย(การพูด การเล่าเรื่อง), ทักษะการรับรู้(การทำตามคำสั่ง/คำแนะนำที่บอกและเขียน), ทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น(การสนทนาพูดโต้ตอบเหมาะสม) และ ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน(การดูแลความสะอาดตนเอง การดูแลสุขภาพ และงานบ้าน) ซึ่งเป็นทักษะการดำเนินชีวิตพื้นฐานซึ่งบุคคลบกพร่องสติปัญญาในระดับน้อยวัยผู้ใหญ่ที่มีความสามารถในการปรับตัวเทียบเท่ากับบุคคลปกติอายุ 7-10 ปีสามารถปฏิบัติได้ดี³ สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลส่วนใหญ่อยู่ในวัยสูงอายุซึ่งจะมีปัญหาสุขภาพและรายได้พอใช้ ต้องรับภาระการดูแลสุขภาพ ความเป็นอยู่ทั้งของตนเอง คู่สมรส บุตรบกพร่องสติปัญญา ญาติผู้ใหญ่ และสมาชิกอื่นๆในครอบครัว รวมทั้งทำงานหารายได้ให้พอใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาและต้องประหยัดรายได้ที่มีจำกัด ซึ่งส่งผลให้ลดโอกาสและประสิทธิภาพน้อยลงในการดูแลเอาใจใส่ฝึกฟื้นฟูสมรรถภาพด้านทักษะวิชาการ(การเขียน-อ่าน ความเข้าใจเรื่องเวลาและเงิน) ทักษะด้านอาชีพ(ความสามารถและนิสัยการทำงานที่ดี) และฝึกฟื้นฟูสมรรถภาพกิจกรรมเดินทางพาบุตรบกพร่องสติปัญญาออกไปเรียนรู้ประสบการณ์กิจกรรมทางสังคมต่างๆนอกบ้านในทักษะชุมชน(การเดินทาง การจัดการและใช้จ่ายเงิน การใช้บริการสาธารณูปโภค การใช้เวลาว่าง) จึงทำให้ทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชุมชนของบุคคลบกพร่องสติปัญญาอยู่ในระดับทำได้เองปานกลางโดยต้องช่วยบางขั้นตอน คล้ายคลึงกับการศึกษาของชวลา เรียรธนู และคณะ⁴ บุคคลบกพร่องสติปัญญาในระดับน้อยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปมีทักษะการปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก($\bar{X}$ =2.39) รายด้านทักษะของการปรับตัวทางสังคมที่มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะอาชีพ ทักษะการรับรู้ และทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น อยู่ในระดับทำได้เอง ($\bar{X}$ = 2.68,2.65,2.56, 2.50,2.44) ส่วนรายด้านทักษะของการปรับตัวทาง

สังคมที่น้อยที่สุด 2 อันดับท้าย ได้แก่ ทักษะชุมชน และ ทักษะวิชาการ อยู่ในระดับทำได้โดยต้องช่วย ($\bar{X}$ = 2.16,2.17)

ทักษะการปรับตัวทางสังคมรายข้อสูงสุด 22 อันดับแรก ซึ่งอยู่ในระดับทำได้เอง คือ พุดเป็นประโยค, พุด 2 คำต่อกันหรือเป็นวลี, ทำกิจกรรมคนเดียวที่บ้าน, บอกชื่อ-นามสกุล, รู้ว่าตัวเองป่วยและบอกอาการได้, อาบน้ำเป็นประจำ, เลือกเสื้อผ้าเหมาะสมกับโอกาส, บอกชื่อคนคุ้นเคย, ใช้ห้องน้ำได้เหมาะสม, เทขยะ, เล่าเรื่องได้, ปฏิบัติตามคำสั่ง 2 อย่างได้, แปรงพื้นเป็นประจำ, กวาดและถูห้อง, นั่งร่วมกับผู้อื่นได้เหมาะสม, สระผมเป็นประจำ, รู้จักกล่าวคำขอบคุณ, จดจำและปฏิบัติตามขั้นตอนของคำสั่ง/คำแนะนำได้, สั่งและจ่ายค่าอาหารได้, รู้จักขอความช่วยเหลือ, จำข้อมูลมาบอกตามสั่ง, รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น, ข้อทักษะการปรับตัวทางสังคมต่ำสุด 22 อันดับท้าย คือ เขียนจดหมายสั้นๆ และฝากและถอนเงินจากบัญชีธนาคาร อยู่ในระดับทำไม่ได้ สำหรับ การใช้บริการจากตู้อัตโนมัติ, รู้จักเปรียบเทียบราคาของ, เขียนที่อยู่ที่เหมาะสม, บอกเลิกนัดหมายได้เหมาะสม, อ่านหนังสือพิมพ์, ใช้บริการด้านกีฬาที่สนามกีฬา/สระว่ายน้ำ สวนสาธารณะ, เขียนข้อความง่ายๆตามคำบอก, มีงานอดิเรก เช่น ระบายสี, อ่านและทำตามคำสั่งได้ 1 คำสั่ง, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์หัวกะโหลกไขว้, ใช้โทรศัพท์สาธารณะ, บอกเวลาเป็นชั่วโมงและนาทีได้, ใช้โทรศัพท์ที่บ้าน, ไปดูหนังที่โรงภาพยนตร์, บอกทิศทางกับผู้อื่นได้, เปลี่ยนผ้าปูที่นอน, มาตามนัดตรงเวลา, อ่านและรู้ความหมายป้ายสัญลักษณ์อันตราย, แลกเงินในจำนวน 20 บาทได้หลายวิธี, บอกที่อยู่ที่เหมาะสม ซึ่งอยู่ในระดับทำได้โดยต้องช่วย

2.ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา แต่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมได้ ได้แก่ ภาวะมีโรคประจำตัวของผู้ป่วย

ภาวะมีโรคประจำตัวของผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา อาจเนื่องจาก บุคคลบกพร่องทางสติปัญญาที่มีโรคประจำตัวหรืออีกนัยหนึ่งมีระดับการพึ่งพามาก บั่นทอนความสามารถปฏิบัติพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมลดน้อยลง สอดคล้องกับการศึกษาของซันถิติ แก้วบุตร⁶ จำนวนครั้งของอาการชักมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคชัก ซึ่งจะส่งผลต่อปัญหาสุขภาพและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของบุตรป่วยลดน้อยลง

3.ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ จำนวนปีที่ผู้ป่วยได้รับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพการมีงานทำ ระดับเชาวน์ปัญญา และ รายได้พอใช้

จำนวนปีที่ผู้ป่วยได้รับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกและสามารถร่วมทำนาย พฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญา อาจเนื่องจาก บุคคลบกพร่องสติปัญญาที่ได้รับการศึกษาจะมีความ สามารถรับรู้ เข้าใจ และมีความสามารถทักษะปรับตัวทางสังคมกับครอบครัว และเพื่อนได้ มากกว่าบุคคลบกพร่องสติปัญญาที่ได้รับการศึกษาน้อย สอดคล้องกับการ ศึกษาของ มาเรียม เกาะประเสริฐ⁵ ระดับเชาวน์ปัญญา ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถทางการเรียนในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมปรับตัวของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา

จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบและสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญา อาจเนื่องจาก ครอบครัวของบุคคลบกพร่องสติปัญญาผู้ใหญ่ซึ่งมีจำนวนสมาชิกครอบครัวมาก/ครอบครัวขยาย ซึ่งมีญาติพี่น้องของฝ่ายบิดาหรือมารดาอาศัยรวมในครอบครัวเดียวกัน ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันภายในครอบครัวซับซ้อนมากขึ้น อาจทำให้ ปฏิสัมพันธ์และโอกาสกระทบกระทั่งขัดแย้งตึงเครียดระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีมากขึ้น¹⁰ ผู้ดูแลบุคคลบกพร่องสติปัญญาวัยรุ่นตอนปลายย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่มีปัญหาหลากหลายในการดูแลมากขึ้นและมีระดับความเครียดสูง¹¹ ประกอบกับผู้ดูแลส่วนใหญ่อยู่ในวัยสูงอายุ ซึ่งจะมีปัญหาสุขภาพ และปัญหาออกจากงานเนื่องจากปลดเกษียณ ทำให้รายได้ครอบครัวลดลงไม่พอใช้จ่าย และต้องรับภาระดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่ทั้งของตนเอง คู่สมรส ญาติผู้ใหญ่ และสมาชิกอื่นๆในครอบครัว ผู้ดูแลมุ่งหางานอาชีพเสริมทำ เพื่อเพิ่มรายได้ให้พอใช้ในครอบครัว ส่วนสมาชิกอื่นๆในบ้านที่อยู่คนละครอบครัวดำเนินชีวิตต่างคนต่างอยู่ มุ่งสนใจกับการทำงานหารายได้ให้พอใช้จ่ายในครอบครัวของตน ไม่ค่อยมีเวลาสนใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ลดความสามารถการเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่และจัดเวลาฝึกฟื้นฟูสมรรถภาพความสามารถทักษะทางสังคมของบุตรบกพร่องสติปัญญาผู้ใหญ่ น้อยลง จะส่งผลให้ทักษะการปรับตัวทางสังคมของบุตรบกพร่องสติปัญญาลดน้อยลงด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ สมศรี แสงสว่างชัย⁷ มารดาของบุตรกลุ่มอาการดาวน์ซึ่งมีลักษณะครอบครัวขยาย มีการปรับตัวบทบาทการเป็นมารดาต้านความสามารถในการรับผิดชอบ ต่ออนาคตบุตร น้อยกว่า มารดาของบุตรกลุ่มอาการดาวน์ซึ่งมีลักษณะครอบครัวเดี่ยว

สถานภาพการมีงานทำ มีความสัมพันธ์ทางบวกและสามารถร่วมทำนาย พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญา อาจเนื่องจาก ส่วนใหญ่บุคคลบกพร่องทางสติปัญญาในระดับน้อย สามารถเรียนรู้วิชาสามัญถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อได้รับการฝึกฟื้นฟูสมรรถภาพทักษะทางสังคมและการทำงานอย่างเหมาะสม จะสามารถทำงานประกอบอาชีพมีรายได้เลี้ยงตนเอง⁹ สอดคล้องกับการศึกษาของ Winer J.J.³ พบว่า บุคคลบกพร่องสติปัญญาที่ทำงานสถานประกอบการแบบมีการสนับสนุน มีทักษะความสามารถทำงานสำเร็จมากกว่า บุคคลบกพร่องสติปัญญาที่ไม่มีการมีงานทำ

ระดับเชาวน์ปัญญาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกและสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญา อาจเนื่องจาก ส่วนใหญ่บุคคลบกพร่องทางเชาวน์ปัญญาในระดับน้อย จะไม่ค่อยมีปัญหาทางสังคม อารมณ์ และพฤติกรรม สามารถพึ่งตนเองในทักษะการดูแลกิจวัตรประจำวันส่วนตัวและการเรียนรู้ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ มากกว่า บุคคลบกพร่องทางเชาวน์ปัญญา ระดับรุนแรงมากกว่า ซึ่งจะมีปัญหาทางอารมณ์พฤติกรรมและระดับการพึ่งพาผู้อื่นมากกว่า⁹ สอดคล้องกับการศึกษาของ มาเรียม เกาะประเสริฐ⁵ เด็กที่บกพร่องสติปัญญาในระดับรุนแรง มีพฤติกรรมการปรับตัวน้อยกว่า เด็กที่บกพร่องสติปัญญาระดับปานกลางและน้อย

รายได้พอใช้ มีความสัมพันธ์ทางบวกและสามารถร่วมทำนาย พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญา อาจเนื่องจากครอบครัวที่มีรายได้สูง ทำให้ผู้ดูแลมีโอกาสที่จะแสวงหาแหล่งประโยชน์ต่างๆที่จะช่วยในการดูแลฝึกฟื้นฟูสมรรถภาพบุตรบกพร่องสติปัญญาได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อภาวะสุขภาพที่ดีและพัฒนาทักษะการปรับตัวทางสังคมของบุตรเพิ่มมากขึ้น

สอดคล้องกับการศึกษาของซึนถึดี แก้วบุตร^๕ รายได้ครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพร่องหรือ
อีกนัยหนึ่งสัมพันธ์ทางบวกกับความ สามารถของมารดาในการดูแลบุตรป่วยโรคชัก ซึ่งจะส่งผลต่อภาวะ
สุขภาพที่ดีและความสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่างๆของบุตรป่วยเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาวัยรุ่นตอน
ปลาย/วัยผู้ใหญ่ในเรื่องของทักษะชุมชนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ปัจจัยจำนวนปีที่ผู้ป่วยรับ
การศึกษา จำนวนสมาชิกครอบครัว การมีงานทำ ระดับเชาวน์ปัญญา และ รายได้พอใช้ มีผลต่อ
พฤติกรรมปรับตัวทางสังคม ดังนั้นบุคลากรด้านสุขภาพและการศึกษาควรส่งเสริมให้ความสำคัญ
บุคคลบกพร่องสติปัญญาได้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติหรือโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ส่งเสริมสัมพันธภาพ
ครอบครัวของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาที่มีจำนวนสมาชิกครอบครัวมาก ในการมีบทบาทส่วนร่วมใน
การดูแลฝึกฟื้นฟูสมรรถภาพทักษะการปรับตัวทางสังคม โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ
นอกบ้านในทักษะชุมชน ด้วยการให้ปรึกษา/เผยแพร่สื่อความรู้การฝึกทักษะการปรับตัวทางสังคม
สิทธิบัตรคนพิการ และแหล่งประโยชน์ในสังคมด้านฟื้นฟูสมรรถภาพการแพทย์ การศึกษา สวัสดิการ
สังคม และการจ้างงานอาชีพ รวมทั้งเข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายสมาคมผู้ปกครองของผู้บกพร่องทาง
สติปัญญา ทั้งนี้ควรสนใจในบุคคลบกพร่องสติปัญญากลุ่มเสี่ยงที่ ระดับการศึกษาน้อย จำนวนสมาชิก
ครอบครัวมาก สภาพไม่มีงานทำ ระดับเชาวน์ปัญญาน้อย และ รายได้ไม่พอใช้

2. บุคลากรที่สุขภาพควรปรับปรุงหลักสูตร/จัดทำ/เผยแพร่คู่มือการฝึกทักษะการปรับตัวทางสังคม
โดยเฉพาะทักษะชุมชนรายข้อที่พร่อง (เช่น การฝาก-ถอนเงินจากบัญชีธนาคาร การใช้บริการจากตู้
อัตโนมัติ เดินทางโดยสารรถเมล์ไปสถานที่คุ้นเคย(ต้องต่อรถ) รู้จักเก็บออมเงิน ทราบว่ามีเงินพอซื้อ
ของ) เพื่อพัฒนาทักษะการปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาแบบพึ่งตนเองได้ตาม
ศักยภาพ

สรุป การปรับตัวทางสังคมของบุคคลบกพร่องสติปัญญาวัยรุ่นตอนปลาย/วัยผู้ใหญ่ด้านทักษะชุมชนอยู่
ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำที่สุด ปัจจัยจำนวนปีที่ผู้ป่วยรับการศึกษา จำนวนสมาชิกครอบครัว ระดับ
เชาวน์ปัญญา และรายได้พอใช้ ตามลำดับ มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม บุคลากรสุขภาพและการศึกษา
ควรส่งเสริมบุคคลบกพร่องสติปัญญาได้เรียนร่วมในโรงเรียน ส่งเสริมสัมพันธภาพของครอบครัวบุคคล
บกพร่องสติปัญญาที่มีจำนวนสมาชิกครอบครัวมากในการมีส่วนร่วมดูแลฝึกฟื้นฟูสมรรถภาพบุคคล
บกพร่องสติปัญญาให้มีศักยภาพ การให้การปรึกษา/เผยแพร่สื่อ/คู่มือการฝึกทักษะปรับตัวทางสังคม
โดยเฉพาะทักษะชุมชน สิทธิคนพิการ แหล่งประโยชน์เครือข่ายในสังคมด้านการแพทย์ การศึกษา
สวัสดิการสังคม และอาชีพการจ้างงานคนพิการ การเข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายสมาคมผู้ปกครองของผู้
บกพร่องสติปัญญา โดยเน้นผู้บกพร่องสติปัญญาที่ ระดับการศึกษาน้อย จำนวนสมาชิกครอบครัวมาก
สภาพไม่มีงานทำ ระดับเชาวน์ปัญญาน้อย และ รายได้ไม่พอใช้

ข้อจำกัดการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ดูแลของบุคคลบกพร่องทางสติปัญญาที่ฝึกโครงการ
ทดลองจ้างงานฯ สถาบันราชานุกูล ซึ่งสามารถอ่าน-เขียนภาษาไทยตอบแบบสอบถามด้วยตัวเองได้ ทำ

ให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่อาจไม่เป็นตัวแทนของประชากรและไม่สามารถกล่าวอ้างถึงประชากรได้อย่างกว้างขวาง

ความรู้เดิม พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ สถานภาพการมีงานทำ
ความรู้ใหม่ พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม=.2858(จำนวนปีที่ผู้ป่วยรับการศึกษ) -.2856(จำนวนสมาชิกครอบครัว) + 2541 (สภาพการมีงานทำ) + .1925 (ระดับเชาวน์ปัญญา) +1717 (รายได้พอใช้)
ประโยชน์ที่จะนำไปใช้ ควรมีการส่งเสริมบุคคลบกพร่องสติปัญญาได้เรียนร่วมในโรงเรียน ส่งเสริมสัมพันธภาพของครอบครัวบุคคลบกพร่องสติปัญญาที่มีจำนวนสมาชิกครอบครัวมากในการมีส่วนร่วมดูแลบุคคลบกพร่องสติปัญญาให้มีศักยภาพ เผยแพร่คู่มือการฝึกทักษะปรับตัวทางสังคม โดยเฉพาะทักษะชุมชน สิทธิคนพิการ และแหล่งประโยชน์เครือข่ายในสังคม โดยเน้นผู้บกพร่อง

- 1.สำนักงานสถิติแห่งชาติ.รายงานผลการสำรวจคนพิการและทุพพลภาพ ปีพ.ศ.2555.[Survey report of Disabilities' Persons 2012].กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2555.Thai.
2. Eaton LF, Menolascino FJ. Psychiatric disorders in the mentally retarded: types, problems, and challenges. Am J Psychiatry 1982;139:1297-1303.
3. Winer, John Joseph. Quality of life and the work environment: The relationship between integration in the work environment and quality of life as perceived by individuals with mental retardation. [PhD. Dissertation]. Yeshiva University, 2000.
- 4.ชวาลา เรียรธนู และคณะ.การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของบุคคลปัญญาอ่อนที่ได้รับการฝึกอบรม
ในสถาบันเฉพาะ กับผู้ไม่เคยฝึกอบรมในสถาบันเฉพาะบุคคลปัญญาอ่อน.[A Study Comparing the Social Skills Abilities of Institutionalized and non – institutionalized People with Mental Retardation].รายงานการวิจัย โรงพยาบาลราชานุกูล,2539.Thai.
- 5.มาเรียม เกาะประเสริฐ.ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติของมารดาต่อบุตรที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และ
ความเชื่ออำนาจในตนของมารดา กับพฤติกรรมการปรับตัวของบุตรที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา.[The Relationships Among Mothers' Attitude Towards Mentally Retarded Children, Mothers' Internal Locus of Control, And Mentally Retarded Children's Adaptive Behaviors]. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท].กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร; 2539:30. Thai.
- 6.ชื่นฤดี แก้วบุตร. ความพร้อมของมารดาในการดูแลบุตร และความผาสุกในครอบครัวเด็กป่วยกลุ่มอาการชัก.[Dependent-care Deficit and Family Well-being of Epileptic Children's Mothers]. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท).กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยมหิดล;2535. Thai.

7. สมศรี แสงสว่างชัย. ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ ซึ่งนำบุตรมารับการส่งเสริมพัฒนาการที่โรงพยาบาลในสังกัดรัฐบาล ในเขต กทม. [Some Factors Related to Maternal Adaptive Role to A Child with Down's Syndrome which Attended Developmental Intervention at The State Hospital in Bangkok]. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2540:162. Thai.
8. ไพลิน คำไพรินทร์. สัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัวทางสังคมของบุคคลปัญญาอ่อนหลังการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลราชานุกูล. [Parent – Child Relationship and Social Adaptive Behaviors of Persons with Intellectual Disabilities After Discharging from Rajanukul Hospital]. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2538. Thai.
9. กัลยา สุตะบุตร. การแบ่งประเภทของภาวะปัญญาอ่อน ICD-10. [The Category of Intellectual Disabilities ICD-10] วารสารราชานุกูล. 2535;7(3):24-28. Thai.
10. สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. [Social and Thai Culture Values Religion Custom]. 2534; กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. Thai.
11. Wikler LM. Periodic Stress of Families of Older Mentally Retarded. Am J Ment Defic. 1986; 90(2):703-706.